

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Paikallinen tarkennus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä. Sitä opetetaan maahanmuuttajille ja maahanmuuttajataustaisille tai muuten taustaltaan monikielisille **suomen kieli ja kirjallisuus** -oppiaineen sijasta. Oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksella pyritään **monilukutaitoon**, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä. Kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään.

Oppimäärän valinta

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- suomen kielen taidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla tai
- suomen kielen taito ei vielä riitä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Suomen kieli on oppilaalle sekä oppimisen **kohde** että **väline** kaikkien aineiden opiskeluun. Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittää suomi toisena kielenä -opettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Määrittäminen perustuu monipuolisiin, ikätasoa vastaaviin arviointimenetelmiin, joissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (**puhuminen, puheen ymmärtäminen, kirjoittaminen ja tekstin ymmärtäminen**). Määrittelyssä otetaan huomioon myös kaikki oppiaineet: riittääkö kielitaito niiden sujuvaan opiskeluun. Opettajat esittelevät näkemyksensä perusteellisesti huoltajalle, joka päättää oppimäärää koskevasta valinnasta. Huoltajalle kerrotaan, että kielitaidon perusteella annettava tuki (S2-tuki) koskee vain suomi toisena kielenä -oppimäärää. Samassa yhteydessä huoltajalle kerrotaan, että oppiaineen arviointi perustuu valitun oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin. Oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.

Kaikkien oppilasta opettavien opettajien on aiheellista tiedostaa, että suomen kieli on S2-oppilaalle vielä oppimisen **kohde** eikä pelkästään väline (kuten äidinkielisillä) kaikkien aineiden opiskeluun. S2-oppilaan kannalta eri oppiaineiden (tiedonatojen) opiskelussa ei ote kyse vain sisältöjen ja niiden käsitteiden oppimisesta, vaan samalla on opittava oppiaineelle ominaisia kieltenkäytön tapoja ja niille tyypillisiä kielellisiä keinoja (**kielitietoinen opetus**). Kieli on tilannesidonnaista ja eri tiedonatoilla on eri kieli, joten oppilaan pitää oppia erilaisia tekstitaitoja (**monilukutaito**).

Opetusjärjestelyt ja arviointi

Kun oppilas opiskelee **S2-oppimäärän** mukaan, hänelle opetetaan sitä joko **kokonaan** tai **osittain** suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyjen lähtökohtana ovat oppimistarpeet ja kieltenoppimisen vaihe.

Mikäli oppimäärä on suomi toisena kielenä, oppilaan edistymistä ja suoriutumista arvioidaan S2-oppimäärän tavoitteilla ja kriteereillä riippumatta siitä, minkä ryhmän yhteydessä ko. opetus on järjestetty. Jos oppilas opiskelee kaikilla oppitunneilla erillisessä S2-opetuksessa, päävastuu kielitaidon arvioinnista on S2-opettajalla, joka tekee yhteistyötä muiden oppilasta opettavien kanssa. Jos oppilas opiskelee sekä erillisessä S2-opetuksessa että äidinkielen opetuksessa, arviointi suoritetaan yhteistyössä. Jos oppilas opiskelee kaikki tunnit äidinkielen tunneilla ja saa eriytettyä S2-oppimäärän mukaista opetusta, hänet arvioi tuokanopettaja tai äidinkielen opettaja S2-oppimäärän mukaan.

On tärkeää, että oppilas perehtyy samoihin teksteihin ja tekstilajeihin kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on kaikilla kielitaidon osa-alueilla riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

S2-status pitää ottaa huomioon myös muiden oppiaineiden **koejärjestelyissä** ja kaikessa **arvioinnissa**. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon kielitaito ja aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma.

Tämän suomi toisena kielenä -opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt on tarkoitettu oppilaille, jotka suorittavat koko perusopetuksen Suomessa. Kesken perusopetuksen maahan tulleille oppilaille suomen kielen (S2) oppimistavoitteita ja arviointia yksilöllistetään (oppimissuunnitelma).

Oppimäärän valinnasta, opetusjärjestelyistä ja muista opetussuunnitelman keskeisistä alueista sekä kielitaidon eri tasoista löytyy lisää tietoa seuraavan LINKIN kautta:

<http://edu.fi/yleissivistava-koulutus/maahanmuuttajien-koulutus/kielen-opetus-ja-oppiminen/suomi-toisena-kielena/ops-2016-tukimateriaalit>

Maahanmuuttotataustaisen oppilaan opetusjärjestelyjä, arviointia ja siirtymistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään on tarkennettu luvussa [Maahanmuuttotataustaiset oppilaat](#) (linkki).

Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Paikallinen tarkennus

Järvenpäässä oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustustain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin. Perusopetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta. Oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus on tuonnollinen osa koulun arkea ja keskustelua. Oppilaantuntemus ja herkkyyks oppilaiden identiteettiä kohtaan on olennaista – ketään oppilasta ei tule kohdella vain kulttuurinsa, kielensä tai uskontonsa edustajana.

Gloaalikasvatuksen avulla oppilaat oppivat toisista kulttuureista ja ymmärtävät omien asenteidensa, toimintansa ja valintojensa vaikutukset maailmantaaajuisesti.

Gloaalikasvatuksen yhtenä tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuuritatuensa elämäntavoista, historiasta ja nykyisyydestä.

Oppilaiden kaksi- ja monikielisyyttä pyritään edistämään ja siten vahvistamaan oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Kaikki kielet ovat samanarvoisia, joten kaksi- ja monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta. Se on oppilaalle ylimääräistä ja vapaaehtoista. Kielestä riippumatta opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi ovat yhteneväiset. Oman äidinkielen opetuksen järjestämisestä päätetään vuosittain oppilasmäärien mukaan.

Järvenpäässä maahanmuuttajia tuetaan yhteiskuntaan sopeutumisessa kokonaisvaltaisesti. Koulupolun alku on maahanmuuttajalle määritelty. Järvenpäähän muuttavalle peruskouluikäiselle maahanmuuttajalle tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. [Valmistava opetus](#) kestää noin vuoden, ja sen pääpaino on suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin opiskelussa. Valmistavalta luokalta oppilas siirtyy lähikouluun.

Oppilaan on myös mahdollista osallistua inklusiiviseen valmistavaan opetukseen tähtikoulussaan.

Maahanmuuttajaoppilaan oppimiseen vaikuttaa hänen aikaisempi oppimishistoriansa. Oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito otetaan huomioon arvioinnissa käyttämällä monipuolisia ja soveltuvia arviointimenetelmiä, esimerkiksi kielellisesti yksinkertaistettua koetta, suullista koetta tai portfolioa. Maahanmuuttajaoppilas osallistuu suomi toisena kielenä -opetukseen, jos hänen kielitaitonsa ei riitä suomi äidinkielenä -opetukseen. Pohdittaessa suomi toisena kielenä -opetuksesta suomi äidinkielenä -opetukseen siirtymistä määrittelee opettaja oppilaan kielen osaamisen tason.

Linkit:

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

[Oman äidinkielen opetus](#)

Oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus on luonnollinen osa koulun arkea ja keskusteluja. Oppilaantuntemus ja herkkyyys oppilaiden identiteettiä kohtaan on olennaista. Kaikkia oppilaita kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta heidän kulttuuristaan, kielestään tai uskonnostaan. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia tuoda esille omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Globaalikasvatuksen avulla oppilaat oppivat toisista kulttuureista ja ymmärtävät omien asenteidensa, toimintansa ja valintojensa vaikutukset maailmanlaajuisesti.

Globaalikasvatuksen yhtenä tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja.

Kaikki kielet ovat samanarvoisia, joten kaksi- ja monikielisiä oppilaita rohkaistaan kehittämään osaamistaan kieliä. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta. Se on oppilaalle ylimääräistä ja vapaaehtoista. Oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi on kuvattu opetussuunnitelman liitteessä. Oman äidinkielen opetuksen järjestämisestä päätetään vuosittain.

Muut monikieliset oppilaat Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

Paikallinen tarkennus

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään

Suomen kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline kaikkien aineiden opiskeluun. Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään (jatkossa S2 oppimäärä) määrittää suomi toisena kielenä -opettaja (jatkossa S2-opettaja) tai

äidinkielenopettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Määrittäminen perustuu monipuolisiin, ikätasoa vastaaviin arviointimenetelmiin, joissa huomioidaan kaikki kielitaidon osa-alueet (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja kielitaidon riittävyys kaikkien oppiaineiden opiskeluun. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Luokanopettaja tai luokanvalvoja esittelee ja perustelee opettajien näkemyksen huoltajalle, joka päättää oppimäärän valinnasta. Samassa yhteydessä huoltajalle kerrotaan, että oppiaineen arviointi perustuu valitun oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin.

Opetusjärjestelyt ja arviointi

S2-oppimäärän mukaista opetusta voidaan järjestää:

- kokonaan erillisessä S2-opetusryhmässä tai
- osin S2-opetusryhmässä ja osin äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla tai
- kokonaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla.

Opetusryhmä määräytyy oppilaan kielitaidon kehitysvaiheen ja oppilaan tarpeiden mukaan. Opetusryhmän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa opetusta hänelle parhaiten soveltuvassa opetusryhmässä.

Jos oppilas opiskelee kaikilla oppitunneilla erillisessä S2-opetuksessa, päävastuu kielitaidon arvioinnista on S2-opettajalla, joka tekee yhteistyötä muiden oppilasta opettavien kanssa. Jos oppilas opiskelee sekä erillisessä S2-opetuksessa että äidinkielen opetuksessa, arviointi suoritetaan yhteistyössä. Jos oppilas opiskelee kaikki tunnit äidinkielen tunneilla S2 oppimäärän mukaisesti, arvioinnin suorittaa luokanopettaja tai äidinkielen opettaja S2 oppimäärän mukaan.

Järvenpäässä maahanmuuttotautaisista oppilaita tuetaan kotoutumisessa kokonaisvaltaisesti. Järvenpäähän muuttavalle ulkomaalaistaustaiselle peruskouluikäiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa, tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Valmistava opetus kestää noin lukuvuoden, ja sen pääpaino on suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin opiskelussa. Järvenpäässä ensimmäisen luokan oppilaille perusopetukseen valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti. Opetuksen järjestäjä voi tarjota Inklusiivista valmistavaa opetusta myös muille oppilaille.

Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, hänelle laaditaan suunnitelma Wilmaan opintoja varten. Tarvittaessa oppilas voidaan ohjata perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen. Maahanmuuttotautaisen oppilaan oppimiseen vaikuttaa hänen aikaisempi oppimishistoriansa. Oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa, koejärjestelyissä ja arvioinnissa. Arvioinnissa käytetään aina monipuolisia arviointimenetelmiä. Formatiivisessa oppimisen arvioinnissa on erityisen tärkeää

kielivarannon ja vaihtoehtoisten tapojen hyödyntäminen. Toisaalta summatiivisessa, erityisesti päättöarvioinnissa, osaamisen osoittaminen opetuskielellä on keskiössä.

Linkit:

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2016](#)

[Oman äidinkielen opetus](#)